

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Helsingin Lyömättömän Linjan väkivaltatyötä. Teoreettinen ymmärrykseni on asettunut ammatillisen auttamistyön viitekehykseen. Haastava ja intensiivinen aineistoni on johdatellut hieman yllättäen myös erilaisten väkivaltatyödiskurssien syväluotaavaan pohdintaan. Tämä prosessi on ollut antoisa, mutta myös tunteilla latautunut. Kun on kysymys väkivallasta ja siihen liittyvistä ammatillisten interventioiden tarkastelusta – niiden mielekkyyden ja tarkoituksenmukaisuuden etsimisestä – tämä tunteiden läsnäolo tutkimusprosessissa lienee väistämätön. Oman objektiivisuuden rajojen etsiminen onkin ollut tutkimusprosessin vaikeimpia tehtäviä. Tutkimuksen tarkoituksen vuoksi olen käsitellyt tuloksia laajasti ja yksityiskohtaisesti, joten nyt on aika tiivistää tulosten keskeisin anti.

10.1 Psykodynaamisen väkivaltatyön ulottuvuudet

Psykodynaamisen väkivaltatyön peruskivi on auttamistyön arvoperusta. Tämän kautta rakentuu kuva työstä, jossa yksilön kohtaaminen, työn vuorovaikutuksellisuus ja pitkäjänteisyys vaikeiden asioiden äärellä ovat keskeisiä elementtejä.

Helsingin Lyömättömän Linjan psykodynaamisen väkivaltatyön arvoisällöt ja ihmiskäsitys perustuvat pitkälti yleisiin auttamistyön ja terapiatyön periaatteisiin ja arvoihin. Tässä mielessä työntekijöiden omaksumien arvojen pelkkä luetteleminen ei tuo asiaan mitään uutta. Väkivaltatyön viitekehys tuo tarkasteluun kuitenkin omat merkityksensä. Perinteiset auttamistyön arvot eivät tulosteni perusteella ole kaiken väkivaltatyön lähtökohtina. Tämä seikka tekee väkivaltatyön arvokeskustelusta olennaisen tärkeän. Millaisin arvolähtökohdin väkivallan tekijä tulisi ammatillisessa mielessä kohdata? Millaiseen ihmiskäsitykseen väkivaltatyön tulisi perustua? Tällaista keskustelua ei juurikaan ole käyty alan eri toimijoiden tai tutkijoiden kesken.

Psykodynaaminen väkivaltatyö ja väkivallan tekijän kohtaaminen nostavat *arvotietoisuuden* vaatimuksen hyvin keskeiseksi asiaksi. Jotta työtä voisi tehdä omien arvojensa mukaisesti, omista arvoista on oltava tietoinen. Väkivallan tekijän ammatillisessa kohtaamisessa työntekijöiden on kyettävä jatkuvasti refleктоimaan omia asenteitaan ja arvojaan. Arvotietoisuus on täten myös *asennetietoisuutta*. Kyky ilmaista ja kuvata arvoihin liittyviä ulottuvuuksia sekä kyky arvioida omien arvovalintojen seurauksia, osoittaa haastateltavieni olevan tietoisia omista

arvoihin liittyvistä vaikuttimistaan ja lähtökohdistaan. Haastateltavien tavassa kuvata omia arvojaan ja arvosisältöjä on yksi mielenkiintoinen aspekti. Arvot määritellään puheessa usein suhteessa *vastakohtiin*, omien arvostusten vastaisiin linjauksiin. Vastakohtapuheen kautta omien arvojen sisällöt rajautuvat tiettyyn olemukseen ja ne saavat tietyn muodon. Tämä puhetapa korostuu ehkä juuri siitä syystä, että käytännön väkivaltatyötä tehdään hyvin erilaisista arvolähtökohdista käsin.

Psykodynaamisessa väkivaltatyössä vuorovaikutus rakentuu tiedostettujen ja tiedostamattomien roolien ja rooliodotusten kautta. Huomion arvoinen seikka on se, että monet asiakkaan terapeuttiin kohdistamat odotukset näyttäisivät olevan hänen oman tietoisuutensa ulkopuolella. *Rooliodotukset tulevat osaksi vuorovaikutusta ääneen lausumattomina, implisiittisinä rakenteina*. Työskentelyn etenemisestä vastuussa oleva terapeutti joutuu ammatillisen roolinsa asettamien vaatimusten kautta *tiedostajan rooliin*. Tällöin hänen on pyrittävä näkemään sekä omat että asiakkaan piilossa olevat vaikuttimet. Terapeutilta vaaditaan kykyä *reflektiivisyyteen*, sillä sisäinen dialogi on tiedostamisprosesseissa välttämätön.

Paremmiin tietäjä, jumala, tuomari tai poliisi ovat rooliodotuksia, joiden voidaan ajatella syntyvän asiakkaan mielikuvasta. Tällöin hänen mielikuvassaan terapeutti on kontrolloija, ylempänä oleva, syyttäväkin. Monet asiakkaan toiveisiin ja odotuksiin perustuvat rooliodotukset tuovatkin ristiriitaisia sävyjä terapiasuhteeseen. Esimerkiksi *äidin* tai *kaverin* roolit eivät sovi terapeutin ammattiminään ja terapeutin tehtäväksi muodostuu näiden tarjottujen rooliodotusten palauttaminen toivotun vuorovaikutuksen suuntaan.

Tunteet ja vastatunteet ovat keskeisiä elementtejä psykodynaamisessa väkivaltatyössä. Tunteiden merkitys nousee psykodynaamisessa väkivaltatyössä esiin kahdella tasolla. Jo *väkivalta ilmiönä* on sellainen, että se herättää voimakkaita tunteita. Terapeutin on kyettävä kohtaamaan asiakkaansa väkivaltataustaan liittyvät tunteensa. Ilman tätä tiedostamis- ja reflektioprosessia koko terapiasuhte rakentuu helposti terapeutin vastatunteille, jotka tällöin saavat negatiivisen kaiun. Vastatunteet eivät siis sinänsä ole vahingollisia tai väärinä tunteita. Niiden hyödyllisyys on kuitenkin riippuvainen tiedostamisesta. Yksi tiedostamisen keino on terapeutin sisäinen dialogi eli reflektio, joka on osa vuorovaikutuksen tutkimisprosessia. Se ei välttämättä tapahdu eksplisiittisenä tai ilmaisullisena eikä aina edes tiedostettuna. Silti sen vaikutus prosessin kulkuun on oleellinen. Kuten Niiniluoto (1996, 111,113) toteaa, tunteet voivat toimia myös tiedon lähteinä ja ihmisellä on kyky saada tietoa mielen tiloistaan sisäisen

havainnon eli *introspektion* kautta¹. Toinen seikka, joka liittyy tunteet psykodynaamisen väkivaltatyön keskiöön, on *terapeuttisen prosessin luonne*. Terapiaprosessi muodostuu kahden henkilön vuorovaikutuksesta, jota leimaa intensiivisyys ja ammatillinen perusta. Viikoittainen työskentely edesauttaa terapeuttisen prosessin syntyä. Näinkin tiivis kontakti synnyttää väistämättä kosketuksia myös tunnetasolle. Terapeuttinen prosessi on siis itsessään vaativaa.

Tutkimuskysymysteni kautta en ole pyrkinyt saamaan vastauksia siihen, miten hiljainen tieto rakentuu ja toimii käytännössä, aidoissa vuorovaikutustilanteissa. Toivoin kuitenkin työntekijöiden pohdiskelujen, kuvausten ja määrittelyjen kautta löytäväni jotakin hiljaisen tiedon olemuksesta. Useat ammatillisen tiedon ulottuvuudet psykodynaamisessa väkivaltatyössä käsitteellistyvätkin hiljaisen tiedon käsitteen kautta. Hiljainen tieto rakentuu haastateltavien kuvauksissa moniulotteisemmaksi kuin vain yhdeksi tiedon alalajiksi. Enemminkin hiljainen tieto nähdään monia eri tiedon lajeja yhdistävänä elementtinä. Hiljaisen tiedon välittyvyyden maksimointi näyttäisi vaativan omakohtaista kokemista. Tämä viittaa siihen, että ilman omakohtaista kokemuksellisuutta on vaikea saavuttaa toisen ihmisen kokemuksen kautta rakentuvaa hiljaista tietoa itselleen. Intuition ja hiljaisen tiedon välinen suhde on hieman epäselvä. Ne ovat hyvin lähellä toisiaan, mutta onko niin, että intuitio on yksi osa hiljaista tietoa? Hiljainen tieto näyttäisi tulevan todeksi juuri intuition ja intuitiivisen kokemuksen kautta. Työntekijöiden kuvauksissa myös reflektiivisyys saa ajoittain samanlaisia merkityssisältöjä hiljaisen tiedon kanssa. Jotta reflektio ylipäätään on mahdollista, työntekijällä on oltava hiljaisen tiedon varanto – kokemusta, teoreettista tietoa, tieto-taitoa. Psykodynaamisessa väkivaltatyössä käytännön työn kokemus ja elämäkokemus ovat tärkeitä ammatillisuuden mittareita.

Psykodynaamisessa väkivaltatyössä hiljaisen tiedon syntyminen ja kehittyminen vaatii työntekijältä itsetuntemusta ja kykyä olla empaattinen. Empatia syntyy omien tunteiden tavoittamisen ja eläytymisen kautta. Hiljainen tieto rakentuu enemmän Polanyiin johdattelemien ajatuskulkujen kautta, kuin yritysmailmassa luoduille ideoille hiljaisen tiedon siirrettävyydestä. Tästä huolimatta hiljainen tieto voi olla myös välittyvää. Työntekijöiden välinen aktiivinen vuorovaikutus ja työnohjaus mahdollistavat hiljaisen tiedon siirtymisen. Mielenkiintoista tarkastelupintaa aiheeseen tuo myös ajatus siitä, että hiljainen tieto liikkuu myös työntekijän ja asiakkaan välillä. *Hiljaisen tiedon hiljaisuus ja välittyvyys eivät tällöin ole toisiaan poissulkevia*. Hiljaisen tiedon eri merkitystasoja voi tässä yhteydessä rakentaa myös tutkimusprosessin näkökulmasta. Samalla, kun tutkimusprosessi on ollut haastatelluille yksi

1 Tämä käsitys perustuu Niiniluodon mukaan kartesiolaiseen traditioon. Behavioristinen traditio tunnustaa vain ulkoiset aistihavainnot tiedon mahdollisiksi lähteiksi. Introspektio käsitteenä voidaan mielestäni rinnastaa reflektiivisyyden ja reflektoinnin käsitteisiin.

väylä saattaa omaa hiljaista tietoaan konkreettiseksi ja muille välittyväksi, se on tarjonnut tutkijalle mahdollisuuden ”lisätä” omaa hiljaista tietoaan. Aineiston haastavuus, sisältörikkaus ja monet uudet näkökulmat ovat pakottaneet reflektiivisiin, välillä lähes loputtomiin pohdiskeluihin. Tämä syväluotaavuus lienee avain niin hiljaisen tiedon kehittämiseen kuin tavoittamiseenkin.

10.2 Psykodynaaminen väkivaltatyö vs. vallitsevat käytännöt

Työntekijöiden kuvauksissa rakentuu selvä erottelu heidän oman työnsä ja vallitsevien väkivaltatyön käytäntöjen välille. Työntekijät itse karttavat ideologisiin lähtökohtiin perustuvaa auttamista ja näkevät, että väkivallan tekijän kohtaaminen kunnioittavasti voi tapahtua vain hänen koko elämäntarinansa kohtaamisen kautta. Psykodynaamisesta näkökulmasta väkivallan ongelmaa ja sen seurauksia ei pystytä vähentämään yksinomaan kognitiivis-pedagogisin menetelmin. Työskentely vaatii panostusta myös tunnetason problematiikkaan, mikä puolestaan vaatii aikaa ja sitoutumista.

Haastateltavieni kuvauksen perusteella feminismi on väkivaltatyössä vaikutusvaltainen ideologia, joskin se ilmenee enimmäkseen implisiittisesti vallitsevissa (suomalaisissa) väkivaltatyön rakenteissa. Nämä rakenteet kulminoituvat tiettyihin asenteisiin ja arvoihin, jotka muovaavat kuvaa miehestä, mieheydestä ja miehenä olemisesta. Feministisen väkivaltatyön sukupuolittuneet diskurssit eivät sinänsä ole vääriä, mutta ne tuottavat väkivaltailmiöstä puutteellisen kuvan. Se tosiasia, että lähisuhdeväkivallan tekijä on useimmiten mies (ks. esim. Heiskanen & Piispa 1998), ei olekaan keskeinen kysymys psykodynaamisessa väkivaltatyössä. Työtä pyritään tekemään erillään vallitsevista stereotyyppisistä mieskäsityksistä, jotka helposti hukkaavat asiakkaan persoonan ja yksilöllisyyden. Yksilöllisyys on sitä, että terapeutti lähtee kuulemaan miehen tarinaa eikä työskentelyprosessia sidota ennakkoon määriteltyyn malliin, jonka mukaan pitäisi orjallisesti edetä. Terapiasuhte rakentuu pitkälti asiakkaan persoonallisen elämäntarinan varaan. Se, että *väkivallan tekijän elämäntarina ylipäättään tulee kokonaisuudessaan merkitykselliseksi, onkin erona vallitseviin väkivaltatyön käytäntöihin*. Haastateltavat näkevät feministisen väkivaltatyön poliittisena ja he kokevat kritiikin esittämisen näitä vallitsevia käytäntöjä kohtaan aiheuttavan absurdeja näkemyksiä siitä, että he itse olisivat naisten hyvinvointia tai tasa-arvoajatusta vastaan. Kun Nyqvist (2001, 208) toteaa, että miesnäkökulman lopullinen aukikirjoittaminen on vielä edessäpäin ja (retorisesti?) pohtii, kyseenalaistaako miesnäkökulma naisten ja lasten näkökulman, hän tulee pönkittäneeksi

vastatunteille perustuvia reaktioita. Ymmärtävä auttaminen nähdään liittoutumisena väkivaltaisten miesten kanssa. Tämä haastateltavien kokemus kuvastaa *yhteiskunnan vastatunteita* väkivaltailmiön edessä.

Vaikka haastateltavat eivät eksplisiittisesti tuo esille depression yhteyttä väkivaltaiseen käyttäytymiseen, tämä yhteys näkyy implisiittisesti joissakin haastateltavien pohdinnoissa. He liittävät esimerkiksi itsetuhoisuuden hyvin lähelle väkivaltaisuutta. Väkivaltaisesti käyttäytyvä mies on heidän mukaansa hyvin usein myös jollakin tavalla itsetuhoinen. Itsetuhoisuus puolestaan liittyy usein depressiivisyyteen. Kyseiset ajatukset tuovat omat vaatimuksensa väkivalta-alan hoito- ja auttamismuodoille. On kyettävä näkemään väkivallan tekijän psyykkisten tekijöiden merkitys osana väkivaltaisuutta ja väkivallan problematiikkaa. Psykodynaaminen väkivaltatyö perustuukin oletukseen, että asiakkaan väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla on psyykinen epätasapainotila. Yksilön psyykkiset rakenteet ja niiden tutkiminen ovat tällöin keskeisessä roolissa. Kognitiivis-pedagogiset, vallitsevat väkivaltatyön mallit puolestaan ohittavat nämä kysymykset.

Myös kysymys tuloksellisuudesta erottaa psykodynaamisen väkivaltatyön ja vallitsevat käytännöt toisistaan. Kun haastattelemani työntekijät kuvaavat tuloksellisuutta moniulotteisena ja asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämänmuutokseen liittyvänä tekijänä, vallitsevat diskurssit kohdistavat huomionsa väkivallan vastuuttamiskysymyksiin, opettamiseen ja asennekasvatukseen. Karkeasti nämä kaksi lähestymistapaa voidaan jakaa sen perusteella, että psykodynaaminen näkökulma ottaa huomioon myös väkivallan taustalla olevat ”syyt”, kun taas vallitsevissa käytännöissä ”syiden etsiminen” nähdään turhana. Tämä jaottelu on yksi ikuisuuskyseminen yleensäkin auttamistyössä.

Väkivaltatyön eri toimijoiden välillä vallitsee haastateltavien kuvauksen perusteella melkoisen syvä kiulu. Keskustelu yhteys kangertelee ja työtapojen eroavaisuudet nousevat toisiaan vastaan. Haastatteluaineistoni ei anna vastauksia siihen, miten tätä keskusteluyhteyttä eri toimijoiden välillä voisi parantaa. Väkivalta-alan ihmisillä on kohtaamismahdollisuuksia yhteisissä valtakunnallisissa seminaareissa, mutta todellista vuorovaikutusta ei haastateltavien kuvauksen perusteella synny. Se tarkoittaisi sitä, että molempien osapuolien olisi kyettävä kohtaamaan toisensa ilman ennakkoluuloja. Vallitsevat diskurssit voisivat antaa tilaa myös toisenlaisille ajatuksille, mutta tämä dialogi vaatii toki molempien osapuolien yhteistyöhalukkuutta.

Tämän tutkimuksen yksi mielenkiintoisimmista, mutta samalla myös ristiriitaisimmista kysymyksistä on se, mikä on auttamista ja mikä ei. Kysymykseen ei ole pyritty eksplisiittisesti vastaamaan, mutta implisiittisesti siihen on otettu hyvin vahvasti kantaa.

Haastatteluaineistoni, mutta myös teoreettisen viitekehysten perusteella ammatillisella auttamistyöllä on omat peruslähtökohdansa. Ilman tiettyjä arvoja ja ihmiskäsitystä ammatilliset kohtaamiset eivät rakennu auttamistyöksi. Jos esimerkiksi palataan Lindqvistin ajatuksiin auttamistyöstä (ks. s.10-11), joudun toteamaan, että vallitsevat väkivaltatyön käytännöt ovat osittain aika kaukana auttamistyön periaatteista. Mihin kategoriaan tulen tällä tulkinnallani sitten asettamaan ne väkivaltatyön lähestymistavat, jotka eivät perustele työtään auttamistyön arvolähtökohdista käsin? Ehkä ne muotoutuvat enemmän ”puhtaiksi interventioiksi”. Lainaan tätä osuvaa käsitettä Nyqvistiltä (2001, 227), joka tarkoittaa sillä ongelmaan puuttumista ilman, että asiakkaalla itsellään on valmiutta tai halua ”hakea elämälle uutta suuntaa”.

11 DISKUSSIO

Tutkimuskysymysteni kautta olen pyrkinyt tavoittamaan keskeisiä ulottuvuuksia Helsingin Lyömättömän Linjan työstä ja laajemmin ajateltuna etsinyt näkökulmia terapeuttisuuteen ilmiönä. Terapeuttisuuden teema oli alusta alkaen mukana esiymmärrykseni kautta, sillä olin tietoinen tämän lähtökohdan olemassaolosta jossakin muodossa tutkittavien konkreettisessa asiakastyössä. Tässä viimeisessä luvussa tarkoitukseni on arvioida tutkimustani kokonaisuutena; mm. sen metodisia valintoja sekä luotettavuutta. Pyrin myös laajentamaan tutkimukseni antia jonkinlaiselle metatasolle, jossa omat tulokseni ja johtopäätökseni asettuvat dialogiin aiemman teoreettisen keskustelun kanssa. Samalla tuon esille omia pohdintojani, jotka ovat mieleenpainuvan tutkimusmatkan varrella syntyneet. Ihan lopuksi haluan rakentaa joitakin *visioita* väkivaltatyön ja alan tutkimuksen haasteiksi.

11.1 Tutkimuksen arviointia

Tutkimukseni tulosten ja tulkintojen muodostama konstruktio kertoo yhdestä ammatillisesta tavasta kohdata väkivallan tekijä. Samalla se voidaan nähdä myös yhtenä kuvauksena psykodynaamisesti ja psykoterapeuttisesti orientoituneesta terapiatyöstä yleisemminkin.

Konstruktionismin mahdollisuudet ja rajat

Konstruktionistisesti suuntautuneessa tutkimuksessa ei tavoitella yleispätevän faktan statusta (Jokinen, Suoninen ja Wahlström 2000, 30). Oma analyysiprosessinikaan ei ole pyrkinyt tähän. Se ei myöskään ole toistettavissa sellaisenaan jossakin toisessa yhteydessä jonkun toisen tutkijan toimesta, sillä tekemäni tulkinnat ja asiayhteyksien luominen ovat olleet hyvin henkilökohtaisia prosesseja. Kaikkia mielenliikkeitä analyysin eri vaiheissa - olisivatko ne sitten osittain tutkijan hiljaista tietoa - on mahdoton saada sanallistettua. Toistettavuus tai siirrettävyys eivät mielestäni voi ollakaan konstruktionistiseen perinteeseen kuuluvan tutkimuksen vaatimuksia.

Psykodynaaminen väkivaltatyö on konstruktionistisesta näkökulmasta mielenkiintoinen ilmiö. *Psykodynaaminen orientaatio itsessään on hyvin konstruktionistinen* perustuessaan asiakkaan tarinan kuulemiseen ja tarinan rakentamiseen vuorovaikutuksessa asiakkaan ja terapeutin välillä. Syntyvän tarinan kautta hahmottuu vähitellen tila myös uusille, muutoksen konstruktiolle. Konstruktionismin perusajatukset ovat tutkimusmatkani aikana joutuneet välillä kyseenalaisiksikin. Kun toisaalla psykodynaamisen orientaation tarkastelussa sen ideat ovat osuvia, niin itse konkreettisen väkivaltailmiön kuvaamiseen ja hahmottamiseen se tuo ristiriitaisia sävyjä. Väkiältä ja sen määrittäminen ei mielestäni voi olla pelkästään konstruktio, jokin alati muuttuva, puheessa tuotettu. Väkiältä on jotain konkreettisempaa, yksiselitteisempää, rajatumpaa. Nyrkinisku on nyrkinisku. Väkivallan taustatekijät ja syyt puolestaan ovat niitä, joita on hedelmällistä tarkastella konstruktivisemmin - niihin liittyy yksilölliset tarinat ja elämät.

Tutkimuskohteeni psykodynaamisessa väkivaltatyössä asiakkaan ja terapeutin välinen vuorovaikutussuhde on tilanteissa kehittyvää, pitkälti irrallaan ennalta määrittävistä diskursseista. Tästä syystä katson, että tämä tutkimus on vain yksi näkökulma ja yhdenlainen konstruktio terapian ja terapeuttisuuden moniulotteisista ilmiöistä. Aivan kuten Forsberg (1998, 113) toteaa lastensuojelun asiantuntijakulttuuria koskevassa laadullisessa tutkimuksessaan ”*analyysissä on kysymys jonkin sosiaalisen ilmiön representaatiosta tai rekonstruktioista.*” Tutkija koostaa aineistoa omilla toimintatavoillaan ja täten luo ja rakentaa erilaisia versioita sosiaalisesta toiminnasta. Tähän rekonstruktioon liittyy väistämättä subjektiivinen panos, joten joku toinen tutkija esittäisi todennäköisesti toisenlaisen tarinan samasta aiheesta. En usko, että terapiatyöstä ylipäätään voisi rakentaa täysin rajattua ja lopullista mallinnusta, sillä sen luonteeseen kuuluu ainutkertaisuus.

Tutkimustuloksiani ja tulkintaani Helsingin Lyömättömän Linjan työstä voidaan tarkastella myös kuvauksena yhdestä organisaatiotodellisuudesta (ks. Juhila & Pösö). Toisaalta työntekijöiden persoonalliset työtavat ja haastattelupuhe näistä työtavoista rakentavat jokaisen työntekijän omaa organisaatiotodellisuutta, mutta samalla kaikki työntekijät jakavat monia yhteisiä työhönsä liittyviä arvoja ja lähtökohtia - muodostaen *yhteistä* organisaatiotodellisuutta. Olen pyrkinyt rakentamaan yksilöllisestä jotain kokonaista, yhteisesti jaettua. Aineistoni ei anna vastausta siihen, kuinka yhteisesti jaettu organisaatiotodellisuus on alunperin syntynyt ja lähtenyt kehittymään. Todennäköisesti siihen on ollut vaikuttamassa työntekijöiden samansuuntaiset koulutusurat ja ajattelutavat auttamistyöhön liittyen.

Metodisten valintojen arviointia

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelun sovelletuin menetelmin. Asettamani teemat rakentuivat löyhästi auttamistyön yleisten ulottuvuuksien varaan. Tämä teemoittelu on toki johdatellut haastattelujen kulkua jonkin verran, mutta tutkimukseni loppumetreillä jouduin kuitenkin yllättymään teemarunkoni osuvuudesta. Auttamistyön yleinen teoria valikoitui ja rakentui tutkimukseni osaksi vasta aineiston analyysin jälkeen. Se, että auttamistyön ulottuvuuksista tuli niin keskeinen teoreettinen tausta työlleni ei välttämättä ollut itsestään selvyys. Loppujen lopuksi, kuten aineistolähtöisyyden idea vaatiikin, auttamistyön ideat tulivat esille hyvin konkreettisesti aineistoni sisällöistä.

Haastattelu on hyvä tapa saada monipuolista tietoa silloin, kun käsiteltävä aihe on monisärmäinen ja rakentuu useista eri osatekijöistä. Alkuperäinen tarkoitukseni oli tehdä yksilöhaastattelujen lisäksi myös työntekijöiden ryhmähaastattelu, joka olisi ollut kokoava, synteisiä rakentava. Yksilöhaastattelujen tuottama aineisto osoittautui kuitenkin niin haastavaksi, että ryhmähaastattelu jäi toteutumatta. Osin tähän vaikuttivat myös käytännön aikaresurssit, niin tutkijan kuin työntekijöidenkin. Metodien valinta olisi voinut olla monipuolisempi myös siten, että esimerkiksi työntekijöiden omien kirjallisten tuotosten, työpäiväkirjojen tms. avulla olisi koottu tutkimusaineistoa. Tällöin työntekijöiden reflektiivinen prosessi olisi ollut varmasti toisenlainen kuin haastattelutilanteissa syntyvä.

Tutkimuksen luotettavuudesta

Luotettavuuskysymys on hyvin oleellinen asia konstruktionistista tutkimusprosessia ajatellen. Kuten Jokinen, Suoninen ja Wahlström (2000, 30) ovat todenneet, konstruktionistisesti

suuntautuneen tutkijan tulee esittää tutkimustuloksilleen perustelut erittäin huolellisesti. Analyysissä ei voi pitäytyä ”löysiin spekulointeihin”. Tulkintojen vakuuttavuutta voi kyseisten tutkijoiden mukaan osoittaa eri tavoin ja tällä tavoin lisätä tutkimuksen luotettavuutta.

Omassa tutkimusprosessissani olen pyrkinyt täyttämään luotettavuuden vaatimuksia 1) tutkittavien äänen kuulemisella, 2) mahdollisimman tarkalla prosessikuvauksella sekä 3) tutkittavien antaman palautteen avulla. Jo haastatteluteemoja muotoillessa ja itse haastattelutilanteissa olen pyrkinyt antamaan tilaa haastateltavien omille käsitteille, määritelmille, tulkinnoille. Olen pyrkinyt säilyttämään tämän *tutkittavien äänen* mahdollisimman hyvin. Tästä ennakkoluulottomuuden pyrkimyksestä huolimatta on selvää, että omat käsitykseni käsiteltävistä aiheista sekä omat mielenkiinnon kohteeni ovat vähintäänkin implisiittisesti olleet vaikuttamassa niin haastattelutilanteissa kuin myöhemmissäkin tutkimuksen vaiheissa. Olen pyrkinyt täyttämään luotettavuuden vaatimuksia myös mahdollisimman tarkalla *prosessikuvauksella*. Koko tutkimusprosessin ajan pyrin kirjaamaan tutkimusvaiheet - tutkimukselliset askeleet eteen- ja taaksepäin - tutkimuspäiväkirjaan ja prosessin analyysivaiheessa mukanani kulki tutkimusvihko, johon saatoin heti tuoreeltaan tallentaa mieleen tulleet ideat ja ajatukset. Mutta kuten aiemmin totesin, kaikki ei ole eksplisiittisesti ilmaistavissa.

Viimeisessä tutkimusprosessini vaiheessa haastateltavani ovat itse tutustuneet tutkimusasetelmaani, tuloksiini ja johtopäätöksiini. Haastatelluilta saamani kriittinen, mutta positiivinen palaute viittaa siihen, että olen ainakin jotakin tavoittanut heidän työnsä ydinajatuksista. Palaute ei tuonut esiin mitään sellaista, joka olisi aiheuttanut tekemieni tulkintojen tarkastamista tai muuttamista. Pyrkimykseni on ollut parantaa tutkimukseni luotettavuutta myös suhteuttamalla tuloksia ja tulkintoja aikaisempaan tutkimustietoon. Tässä koen eräältä osin epäonnistuneeni, sillä aineistohakuni ei tuottanut relevanttia tutkimustietoa psykodynaamisesta väkivaltatyöstä ja nimenomaan väkivallan tekijän kohtaamisesta tästä viitekehyksestä käsin. Tutkijana jouduin siis kokemaan haastateltavieni näkemyksen heidän työnsä näkymättömyydestä konkreettisenä totena tätä kautta.

11.2 Asemointia ja keskustelua

Väkivaltatyö asettuu tutkielmani teoreettisen viitekehyksen kautta erikoistuneen ongelmatyön kenttään (ks. Holstein & Miller 1993). Väkivaltatyö on auttamistyötä, joka vaatii auttajalta

oman erityisosaamisensa ja jonka sisältöihin väkivaltateema erityisesti kuuluu. Toisaalta tulokseni antavat viitettä siitä, että juuri psykodynaaminen väkivaltatyö rakentuu käytännön asiakastyössä enemmänkin yleiseksi ongelmatyöksi, jossa väkivalta on vain yksi osatekijä asiakkaan ja työntekijän välisessä vuorovaikutuksessa syntyvässä ongelmapuheessa². Yleinen ongelmatyö rakentaa tällöin sisältönsä asiakkaan koko elämäntarinan varaan. *Yleisen käsittely on lähtökohta erityisen kohtaamiselle ja rakentumiselle*. Juhila ja Pösö (2000, 40) ovat päätyneet esittämään, että yleensäkin erilaisten auttamiskontekstien ongelmatyönjaot ovat paljon joustavammat kuin mitä esiymmärryksen kautta helposti tulisi ajatelleeksi. Kaikista auttamiskonteksteista voi heidän mukaansa paikantaa niin erikoistunutta kuin profiililtaan väljempääkin ongelmatyötä, vaikka painotukset toki vaihtelevat.

On mielenkiintoista verrata Jaatisen (1996) tutkimustuloksia tässä tutkimuksessa esitettyihin. Jaatinen on tutkinut alkoholiongelmien sosiaaliterapeuttista hoitoa diskurssianalyttisin keinoin ja konstruoii terapiakeskustelujen kaksi erilaista diskursiivista käytäntöä - hallitsevan ja vaihtoehdoisen. *Hallitsevassa käytännössä* terapeutti tarjoaa Jaatisen sanoin lohkoja omasta tiedostaan asiakkaalle. Tämä ei sovi auttamistyön periaatteisiin, jossa itse kukin on oman asiansa asiantuntija ja varsinaisen työn tekijä. Myös yhteisten tavoitteiden määrittely puuttuu ja asiakkaan sisäinen maailma konstruoiduu poissaolevaksi. (Mt. 182-185.) *Vaihtoehtoinen käytäntö* on Jaatisen aineistossa vähemmistönä. Se tekee tilaa asiakkaan omalle työskentelylle ja prosessoinnille, jolloin työskentelysuhteen voi nähdä konstruoiduvan auttamistyön perusideoiden mukaiseksi. Onko siis todellakin niin, että asiakaslähtöisyyden periaate on useimmiten vain näennäistä ja todelliset auttamistilanteet rakentuvat enemmän auttajan ehdoilla, auttajan tarinaksi? Asiakkaan tarinan kuuleminen, yhdessä rakentaminen ja uuden luominen ovat toki haastavia ammatillisia vaatimuksia auttamistyössä. Omien tulosteni perusteella psykodynaamisen väkivaltatyön kautta pyritään välttämään auttamisen näennäisyys keskittymällä asiakkaaseen yksilönä.

Nyqvistin tekemät johtopäätökset puolestaan ovat haastavia suhteessa oman tutkimukseni viitekehukseen ja tuloksiin. Nyqvist (2001, 213) preferoi ryhmämuotoisia interventioita väkivaltaa käyttäneiden miesten kohdalla. Hän näkee turvakoti- ja Jussi -työhön liittyvissä tarkasteluissaan yksilötyöskentelyn riskialttiina, sillä väkivallan esiin nostaminen voi olla vaikeaa. Nyqvistin mukaan työntekijä helposti sivuuttaa vaikeaksi koetun väkivaltateeman ja käsittelee ongelmia enemmän yleisellä tasolla. Epäilemättä ryhmätyön etuna on esimerkiksi ryhmäkoheesio (ks. Schwartz & Waldo 1999) tuoma turva ja mahdollisuudet saada vertaistukea. Olisi kuitenkin epärelevanttia sulkea pois yksilötyömuotojen tarjoamat

² Ongelmapuheen arviointi voi tässä yhteydessä tapahtua vain yleisellä tasolla, sillä en ole tutkinut konkreettisia asiakastapaamisia.

mahdollisuudet. Nyqvist harmittelee (mts. 232) sitä, että muutosta kohti suhde- ja tunnetason työskentelyä ei juurikaan tapahtunut hänen tutkimushenkilöidensä kohdalla. Nyqvistin tutkimuksessa useimpien miesten yksilötyöskentely jäi hyvin vähäiseksi (mts. 213) ja kuten tutkija itsekkin toteaa, muutamat käyntikerrat eivät mahdollista muutoksen aikaansaamista. Asenteiden ja ajattelutapojen muutos vaatii pitkäjänteistä työskentelyä. (Mts. 213, 232.) Psykodynaamisella yksilötyöllä on tulosteni perusteella mahdollisuudet vastata tähän puutteeseen. Omien tulosteni perusteella en myöskään voi yhtyä siihen näkemykseen, että väkivallan eksplisiittinen käsittely jäisi yksilötyössä täysin syrjään. Päinvastoin; kuten yksi haastattemistani työntekijöistä toteaa, psykodynaaminen väkivaltatyö on jatkuvasti hyvin lähellä kaikkein vaikeimpia asioita ja tunteita.

Vallitsevat väkivaltatyön diskurssit peräänkuuluttavat edelleen asennemuutosta suhteessa väkivaltaan. Katsotaan, että suomalaisten väkivalta-asetteet olisivat jälkeenjääneitä moniin muihin maihin verrattuna. Tässä kohtaa viitataan mm. siihen, että suomalaiset lait koskien perheissä tapahtuvaa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ovat tulleet voimaan huomattavasti myöhemmin kuin esimerkiksi Ruotsissa (Söderholm 1998, 6). Mutta onko kuitenkaan niin, että suomalaiset suhtautuisivat jollakin tavalla myönteisemmin väkivaltaan kuin muut? Mielestäni on perustellusti nähtävissä, että väkivalta on yleisesti jotain ei-hyväksyttävää ja tuomittavaa ja puhumattomuus lähisuhdeväkivaltaan liittyen on enemmän yhteydessä juuri tähän tuomittavuuden aspektiin kuin siihen, että se vain ”hiljaisesti” hyväksyttäisiin. Väkivaltaa kokenut ja väkivaltaa tehnyt kokevat molemmat häpeää, joka toimii esteenä avoimuudelle ja itsereflektiolle. Tästä näkökulmasta väkivallan tekijän asemaa tulisi tarkastella enemmän hänen henkilökohtaisen elämänsä läpi, psyykkiset tekijät huomioon ottaen. Väkivalta ei voi olla vain asenneongelma.

Vaikka Nyqvist (2001, 227) toteaa, että lähtökohdat auttamistyölle ovat paremmat silloin, kun muutoshalukkuus lähtee yksilöstä itsestään, hän esittää (mts. 241) yllättäen argumentin oikeudellisen järjestelmän ja miesten hoito-ohjelmien yhteenkytkemisen puolesta. Sellainen väkivallan tekijän ammatillinen auttaminen, jossa kontrollin merkitystä halutaan korostaa, saa *pakkoauttamisen* sävyjä. Vapaaehtoisuus on näennäistä, jos auttamisen taustalla on rangaistusuhka tai siihen liitetään rikosoikeudellisia interventioita. Rauhala (1986, 116) tarkastelee sosiaalityöhön liittyviä pakkoauttamisen elementtejä. Pyrittäessä standardisoimaan asiakkaiden tilanteita³, häiritään heidän kehittymistään ja kasvamistaan omien yksilöllisten ehtojensa kautta. Tämä argumentti tukee tutkittavieni näkemystä siitä, että rangaistus- ja

³ Rauhala (1986, 26) käyttää ’situaatio’-käsitettä Heideggerin tavoin kuvaamaan yksilön elämäntilannetta eli sitä osaa maailmasta, jonka kanssa yksilö on suhteessa. Pakkoauttamisen dilemmaattisuutta on pohtinut myös Airaksinen (1992, 20).

auttamisulottuvuudet on syytä pitää erillään. Tämän ei toki tarvitse tarkoittaa sitä, että auttamis- ja oikeusinstituutit eivät voisi olla avoimessa ja ammatillisessa dialogissa keskenään pyrittäessä ratkaisemaan lähisuhdeväkivaltaan liittyviä ongelmia.

Tarkasteltaessa ammatillisen auttamistyön tietorakenteita hiljainen tieto nousee yhdeksi keskeiseksi ulottuvuudeksi. Kivinen (1998, 72) puhuu *äänettömistä* tiedoista ja taidoista ja toteaa, että ne ovat ammattipätevyyden tärkeä osa. Hänen mukaansa äänetön ammattitaito perustuu hyvälle tilannediagnostisille taidoille, jotka puolestaan rakentuvat monisärmäisten teoreettisten ja äänettömien tietoperustojen kautta. Koulutuksen ja täten myös hiljaisen tiedon siirrettävyyden kannalta Kivinen korostaa kokemosoppimisen soveltamista. Teoreettista puolta ei kuitenkaan tule hylätä, sillä kokemus on osattava yhdistää teoriaperustaan reflektion kautta. Näissä hänen näkemyksissään näkyy tulosteni kautta rakentuva kuva hiljaisen tiedon olemuksesta – kokemus ja itsetuntemus ovat sen perusrakenteita, teoreettinen tieto sen sisällä enemmän kuin erillisenä ja vieraana. Pitkäkään kokemus ei kuitenkaan automaattisesti johda hyviin käytännön sovelluksiin; sillä on merkitystä, miten kokemus tulkitaan ja käsitteellistetään. Vuorovaikutus ja reflektointi kollegojen kanssa tuo mahdollisuuden ”välttää pysähtymistä”. (Mts. 79.) Kyky omaan, sisäiseen reflektioon on keino ja ehto hyödyntää hiljaista tietoa.

Kritiikin kritiikkiä

Feminististen diskurssien näkyvyys ja jonkinlainen ylivalta väkivaltatyössä ei ole vain haastateltavieni subjektiivinen kokemus. Vallitseva paradigma on vallitseva niin populaarijulkisuudessa kuin akateemisissakin keskusteluissa. Väkivaltatyön kahdet kasvot ja siihen liittyvä vastakkainasettelu ruokkii omaa kriittisyyttäni tutkijan roolissa. Koska väkivallan tekijän kohtaamisesta psykodynaamisen viitekehyksen kautta ei juurikaan ole relevanttia ja pitkäjänteistä tutkimustietoa saatavilla, siihen kohdistuvan kritiikin voi nähdä kohtuuttomana ja lähinnä mielikuviin - tai kuten aineistoni perusteella voisi ilmaista - vastatunteisiin perustuvana. Tässä yhteydessä on helppo todeta Gergenin (1999, 223) tapaan, että jokainen sitoutuminen yhteen todellisuuteen eliminoi suuren joukon muita mahdollisia vaihtoehtoja ja vaientamalla nämä vaihtoehdot diskurssit rajoitetaan toiminnan mahdollisuuksia. Ja kuten Jaatinen (1996, 60) toteaa, yleisen teoreettisen väittelyn sijaan pitäisikin panostaa enemmän ammattiauttamisen konkreettisten käytäntöjen kuvaamiseen - ja tuoda nämä kuvaukset julkisiksi ihmisten käyttöön, pohjaksi tietoisille valinnoille.

Väkivaltatyön kahdet kasvot - kaksi eri asiakaskuntaa?

Eräs näkökulma tulee väistämättä mieleen, kun tarkastelee haastateltavieni puheessaan tuottamia kuvauksia. Kun teen tämän haastattelupuheen kautta tulkinnan siitä, että väkivaltatyöllä on olemassa kahdet kasvot, joudunko myös toteamaan, että väkivaltatyössä saatetaan kohdataan kaksi täysin eri asiakastyyppeä⁴? Ensinnäkin Helsingin Lyömättömän Linjan asiakkaat tulevat asiakkaiksi vapaaehtoisesti. Tämän perusteella heillä todennäköisesti on parempi *hoitomotivaatio*, kuin niillä miehillä, jotka ohjautuvat jonkin auttamistahon piiriin jonkun toisen henkilön tai instanssin pakottamana. Onko motivoituneille ja oma-aloitteisille sekä ei-motivoituneille miehille (tai naisille) oltava omat auttamisjärjestelmänsä? Toisaalta motivaatio ei ole mikään yksilön stabiili ominaisuus. Taitava ammatillisin perustein toimiva auttaja pystyy varmasti rakentamaan motivaatiota yhdessä epäröivän asiakkaan kanssa, kunhan ensin on jonkinlainen kontakti syntynyt. Pitkäjänteinen terapeutinen työskentely on kuitenkin usein hyvin vaativaa ja sitouttavaa. Kuten haastateltavanikin kertovat, aina tällainen työskentelytapa ei ole mahdollinen. On täysin mahdollista, että myös lyhyet auttamiskontaktit voivat tarjota apua niille väkivaltaongelmista kärsiville miehille, jotka eivät ole valmiita sitoutumaan pitkään hoitoprosessiin. Tällaisia ”onnistuneita” lyhyitä työskentelyprosesseja on myös Helsingin Lyömättömässä Linjassa. Tulkintani väkivaltatyön kaksista kasvoista voi toki asettaa kyseenalaiseksi. Ehkä joku toinen, mahdollisesti väkivaltatyön ammattilainen, näkee väkivaltatyön kentän laajemmasta perspektiivistä. Niinkuin auttamistyössä yleensä, pelkkä kahtiajako ei useinkaan kuvaa tarpeeksi laajasti käytännön ”kasvojen” monimuotoisuutta ja ilmeikkyyttä.

11.3 Visioita väkivaltatyöhön

Auttamistyön organisaatioita tutkittaessa on tullut esiin se laaja vaihtelevuus, jolla työn kohdetta, asiakkuutta tai sosiaalisia ongelmia määritellään (Pösö 2000, 269). Konstruktionistisen tutkimuksen näkökulmasta tällaisen tietynlaisen pluralismin havaitseminen voidaan nähdä rikkautena, mutta makrotasolta katsottuna käytännön väkivaltatyössä tämä näkökulmien laaja-alaisuus näyttää tuottavan hajanaisuutta ja turhaa henkistä välimatkaa eri toimijoiden välille. Ammatillisen väkivaltatyön kehittymistä tukisi eri lähtökohdista toimivien ammattilaisten avoin ja ennakkoluuloton yhteistyö. Samalla mahdollistuisi yhteisten ammatillis-

4 Väkivaltaa käyttävät miehet eivät ole homogeeninen ryhmä. Nyqvist (2001, 234) on omassa tutkimuksessaan erotellut kaksi eri miestyyppeä - motivoituneet ja tiettyä herkkyyttä omalle käyttäytymiselleen osoittavat miehet ja väkivaltansa voimakkaasti oikeuttavat miehet.

eettisten ja koulutuspoliittisten kriteereiden pohtiminen. Vision toteutuminen helpottuisi käytännön työn ja tutkimuksen välisen yhteistyön kautta. Aito esimerkki tällaisesta auttamistyöntekijöiden ja tutkijoiden välisestä vuorovaikutuksesta on ”Ammatillinen auttamistyö arkisina käytäntöinä”- tutkimushankkeen toteutusmalli, jossa tutkijat ja työntekijät asettuivat konkreettiseen vuoropuheluun keskenään tutkimusprosessin aikana (Suoninen 2000, 277). On kuitenkin Riikosen (1992, 161) tavoin todettava, että yhteistyön lisäämisen tärkeydestä ja mahdollisuudesta huolimatta, useiden eri toimintamallien rinnakkaiselo niin väkivaltatyössä kuin auttamistyössä yleensäkin on varmasti väistämätöntä. Auttamistyön ongelmamallien täysin erilaisetkin lähtökohdat sekä *ongelmien aito moniselitteisyys* eivät mahdollista täysin yhtenäistä väkivaltatyön linjaa tulevaisuudessakaan.

Mitä sukupuolittuneiden diskurssien jälkeen?

Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi keskeisimpiä ongelmia puhuttaessa naisten asemasta ja sukupuolten välisestä tasa-arvosta yleensä. Monet eri yhteiskunnalliset ja ylikansalliset organisaatiot ovat viime vuosikymmeninä heränneet käsittelemään kyseistä ongelmaa. Kun siis väkivaltatyössä ja yhteiskunnassa laajemmin on päästy tilanteeseen, jossa lähisuhteissa tapahtuva väkivalta on saatu julkisen ja kriittisen keskustelun piiriin, on syytä tarttua osittain jo uusiin haasteisiin. Väkivallan sukupuolittuneisuuden korostaminen on ollut oikea suunta, jotta ongelman monet eri osatekijät on voitu tunnistaa ja saattaa täten laajempaan tietoisuuteen. En siis halua mitätöidä näiden kyseisten diskurssien relevanttiutta tietyissä asiayhteyksissä, mutta auttamistyön konteksteissa ne eivät välttämättä ole mielekkäitä - mitä siis on mahdollista rakentaa sukupuolittuneiden diskurssien jälkeen?

Kun halutaan vastata konkreettisesti lähisuhdeväkivallan ongelmaan, pelkkä tilastollisten lukujen ja määreiden luetteleminen ei riitä. Sillä, kuinka monta hakkaajaa ja kuinka monta hakkausta vuositasolla voidaan empiirisesti todeta, ei pidemmän päälle ole ongelman ratkaisuyritysten kannalta merkitystä. Myös se, että loputtomasti korostetaan väkivaltaa miesten ongelmana, jättää tyhjiön sen olennaisimman seikan kohdalle - kuinka väkivaltaa voitaisiin ennaltaehkäistä ja vähentää? Tähän olennaisuuteen on löydettävissä vastauksia vain niistä kriittisistä pohdinnoista, joissa lähdetään liikkeelle niin yksilödynaamisista kuin sosiaalisistakin tekijöistä. On myös huomattava, että väkivallan sukupuolittuneet diskurssit eivät anna tilaa naisen väkivallan käsittelylle. Myös naiset voivat olla väkivaltaisista ja myös he voivat tarvita apua ongelmaansa. Feministinen väkivaltatyö on sivuuttanut heidät kokonaan.

Jatkotutkimushaasteita

Kuten Scott & Wolfe (2000) toteavat, erilaisten väkivaltatyössä toteutettujen hoito-ohjelmien tehokkuudesta ei ole yksiselitteistä ja varmaa tietoa. Tämän vuoksi näen monia tärkeitä haasteita tulevalle väkivaltatyötutkimukselle. Ensinnäkin tutkimuksessani kuvatut kaksi väkivaltatyön paradigmaa olisi hedelmällistä asettaa rinnakkain samaan tutkimusasetelmaan. Pystyisivätkö ei-vallitsevat diskurssit haastamaan vallitsevia käytäntöjä? Kykenevätkö vallitsevat diskurssit kyseenalaistamaan itseään? Väkivaltatyön käsitteen kautta on tässä tutkielmassa keskitytty vain väkivaltaisten miesten auttamisen sisältöihin. Väkivaltatyö on kokonaisuudessaan kuitenkin laajempi käytännönkenttä. Se on myös naisten, lasten sekä perheiden auttamista ja tukemista. Se on kohtaamisia väkivallan uhrien, kokijoiden ja näkijöiden kanssa. Jotta väkivaltatyö voisi olla yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia tukevaa, erilaiset yksilölliset avuntarpeet tulisi voida tunnistaa.

Väkivallan tekijän, miehen, psyykkinen maailma on ollut väkivaltatyön mahdollisuuksia pohtivassa tutkimuksessa näkymätön ilmiö. Psykodynaaminen viitekehys tarjoaa väkivaltatyöhön ja sen tutkimiseen näkökulmaa, jossa myös väkivaltaa käyttänyt mies nähdään psyykkisenä olentona ja jossa väkivalta ilmiönä kiinnitetään sosiaalisten tekijöiden lisäksi myös yksilön psyykkisiin tekijöihin. Tutkimuksellisenä haasteena onkin lähestyä lähisuhdeväkivallan ongelmaa enemmän myös väkivallan tekijän psyykkisten tekijöiden ja yksilöllisen elämäntarinan kautta. Tutkimuksen haasteena on myös ammattiauttajan ja asiakkaan välisen dialogin mahdollistaminen ja rakentaminen.

Tässä tutkimuksessa on tullut esille näkemys kahden väkivaltatyöparadigman olemassaolosta. Helsingin Lyömätön Linja on tässä edustanut ei-vallitsevaa, psykodynaamista näkökulmaa. Tämä tutkimus ei anna vastauksia siihen, keitä ja missä ovat ne mahdolliset muut ammattiauttajat, jotka jo nyt toimivat psykodynaamisesta ja hoidollisesta näkökulmasta käsin väkivaltaisten miesten ja heidän läheistensä auttamiseksi. Auttamistyön ammatillinen keskustelu ei saa jäädä eri toimijoiden ja viitekehysten yksinpuheluksi, vaan ammatillisuus jo lähtökohtaisesti vaatii kykyä vuoropuheluun. Jos auttamistyöllä halutaan aidosti ehkäistä väkivaltaa, on auttajien oltava ennakkoluulottomia ja avoimia, kykeneviä oman työnsä kriittiseen reflektointiin sekä erilaisten näkökulmien vastaanottamiseen. Yhteistyötä rakennettaessa organisaatioiden rajat on ehkä vielä helppo ylittää, mutta kuinka murtaa väkivaltatyön tai yleisemmin auttamistyön koulukuntien väliset kilpailuasetelmat ja niihin liittyvät raja-aidat?